

Na biskupijsku upravnu sudbenost spada: 1) prvih šest stegovnih postupaka protiv klerika (kk. 2142—2185), 2) skraćeni (dokumentni) postupak za proglašenje braka nevaljanim (kk. 1990—1992) i 3) sudačko kažtovanje po kk. 1947. i sl. (corruptio iudicialis, gerichtlicher Verweis). Ovamo nadalje spada sudjelovanje mjesnih Ordinarija pri izvidima u postupku o neizvršenoj ženidbi (k. 1963.), odnosno u postupku o nevaljanosti sv. ređenja ili oslobođenju od obveza iz sv. ređenja (k. 1993. § 1.), te u postupku za beatifikaciju (kk. 2038. § 2. i 2039. § 1.).

Od ove upravne sudbenosti razlikuje se bitno opća upravna djelatnost (via administrativa). Ova je također dvojaka: voljna (voluntaria) i prinudna (zwangsmässige Verwaltung, coactiva?). Na prinudnu upravnu djelatnost spadaju: 1) upravno-kaznene mjere (kk. 1933 § 4 i 2225), 2) stegovne prinudne mjere (Ordnungsstrafmassnahmen) vd. kk. 1640 § 2, 1845, 1743, 274, 5, 359 § 2, 1346 § 2, 1333 § 2, 183 itd. 3) obustava po znanju i savjesti (suspensio ex informata conscientia, Dienstenthebung nach Wissen und Gewissen) po kk. 2186 i sl. Svu ovu raznolikou upravnu djelatnost izlaže Mörsdorf iscrpivo i pregledno, te na koncu govori o sudbenosti nad upravnom djelatnosti i o pravnoj zaštiti protiv neopravdanih ili samovoljnih upravnih odredaba (Die Gerichtsbarkeit über Verwaltungsakte, str. 187 i sl.).

O svim tim pitanjima nije se do sada moglo naći ništa sigurna i jasna ni u kanonističkoj nauci niti je ovdje bila pouzdana crkvena praksa, a to zato što ni crkveno zakonodavstvo nije na tom području sadržavalo sigurnih pravnih načela ni konkretnih odredaba, pa i Kodeks kanonskog prava pokazuje u tom obziru veliku prazninu. Velika je zato zasluga Mörsdorferova, što je ovom svojom knjigom u ove probleme unio svijetla i sistematski ih nastojao riješiti. Istina je da će se mnogim pojedinostima u njegovim izvodima moći štošta prigovoriti i pobijati ih. Tako na pr. nije ispravna njegova tvrdnja (str. 99), da se odredbe kk. 1970. i 1989. odnose samo na parnice o nevaljanosti braka, a ne i na parnice o rastavi od stola i postelje (vd. odgovor IC od 10/5., 1941. AAS, 1941., 173). Pobijati se može i stajalište autorovo (str. 104) da je u odredbi k. 1691. u vezi s k. 2218. § 3. sadržana iznimka od ekskluzivnog propisa u k. 1934., pa da zato u kaznenoj stvari radi pogrdna i uvreda časti može podnijeti tužbu i pokrenuti kazneni postupak i sama povredena stranka, a ne isključivo promicatelj pravde (ispor. O d a r, O časti in dobrem imenu u kanonskom pravu, Bogosl. Vest. Ljubljana, 1934. str. 295).

Ova vrijedna knjiga ima zaista veliku ne samo naučnu nego i praktičnu vrijednost i predstavlja pionirski rad u punom smislu riječi. Trebalo bi da je pomnjivo prouče svi crkveni službenici, napose oni kod biskupskih Ordinarijata, a i svi župnici i ostali dobrobitnici.

Dr Fr. Herman

Godišnik na sofijskija univerzitet, VI. Bogoslovski fakultet, Sofija (1941), 8², str. 524, Univerzitetaska pečatnica, svezak XVIII (1940-41).

Posljednji godišnjak sofijskog bogoslovskog fakulteta donosi ove znanstvene priloge:

Markovski Ivan: Vjersko-filozofski problemi knjige Job. To je drugi dio radnje, koja se ovim završuje, a raspravlja o problemima što ih nabacuje Jobova knjiga. Zapravo je čitava radnja komentar, koji bi bilo zanimivo isporučiti s našim najnovijim stihometrijskim prevodom pokojnog prof. Sovića (1—74).

Snegarov Ivan: Drugi crkveni kodeks iz Trnova, s opisom i objašnjenjem dokumenata (neki su doneseni u reprodukciji); prilog domaćoj crkvenoj povijesti (str. 1—106).

Gjaurov Hristo: Lukino evandjelje. Prikaz sadržaja, izvora, mjesta i vremena sastava, autentičnost i integritet evandjelja sv. Luke i života njegova (str. 1—110).

Dimitrov Hristo: Religija kao obćni predmet u srednjim školama. U 4 poglavlja raspravlja autor o svim povjesnim i metodičkim pitanjima vjeronaučne obuke u srednjim školama, uvijek vodeći računa o domaćim bugarskim prilikama (str. 1—139).
 Djulgerov D. V.: Zloupotreba pravoslavnih liturgičnih knjiga. U toj radnji raspravlja autor o razlikama u vjerskom naučavanju između pravoslavne i rimokatoličke Crkve. Zastupa staro istočnjačko gledište ne samo u pitanju primata rimskog biskupa, nego i u pitanju Bezgrješnog začeca Bl. Djevice Marije i smatra, da katolički bogoslovski pisci zloupotrebljavaju istočnjačke liturgične knjige, povlačeći iz njih dokaze za svoje rimokatoličko gledište. Da je u toj radnji došlo do izražaja i uvažanja znanstveno istraživanje novijega vremena, kako su ga obilno i svestrano iznijeli katolički pisci, vjerojatno bi autorovo stajalište prema nauci katoličke Crkve izašlo daleko susretljivije (str. 1—122).

Arhim. Jeftimij: Materijal za studij povijesti religija na teološkom fakultetu i Opseudomonaštvu, dvije su kratke radnje s domaćega bugarskog područja. Načelnu važnost ima napose druga, jer se radi o spornom gledištu među samim bugarskim svećentvom i redovništvom.

Gošev Ivan: Naučavanje dvanajst apostola. Uz uvod i tekst dao je autor i komentar poznatomu djelu »Didache«, koje je u prvim stoljećima kršćanstva imalo veliku važnost za stvaranje ispravne ideologije o Euharistiji, kako se ona odrazila u liturgičnim knjigama na istoku.

Dr. A. Z.

Auer, Joh.: Die menschliche Willensfreiheit im Lehrsystem des Thomas von Aquin und Johannes Duns Scotus. München, Max Hueber-Verlag. 1938. XII. i 307 strana. Stoji kartonirano 8,70 njem. maraka.

Ova odlična doktorska disertacija, rađena pod vodstvom profesora J. Geysera, najbolje pokazuje, kako se i danas može akademski raspravljati o tomizmu i skotizmu te kako to raspravljanje može značiti produbljivanje ne samo historijskog nego i sustavnog znanja, i to u smjeru samostalnog izgrađivanja filozofske nauke. I ako pisac na koncu priznaje, da nije mogao razotkriti ili riješiti tajnu ljudske slobode, oko koje su se trudili sv. Toma i Duns Skot, svaki na svoj način i prema različnim metafizičkim pretpostavkama, ipak je lijepo pokazano pojedine suvislosti, u kojima se moraju promatrati i prosuđivati tvrdnje sv. Tome i Duns Skota, tvrdnje, koje su jezički često tako oprečne. Kad se temizam i skotizam jedan drugom suprotstavlja kao intelektualizam i volutarizam, onda se čini, da su to dva sustava s nepremostivim prepkama. Pisac je na osnovi vrela pokazao, da te opreke nisu ni izdaleka tako velike, ako pratimo njihove misli do njihovog zadnjeg smisla. To naročito preporučuje njegovu knjigu.

Dr. V. Keilbach

Zeugen des Wortes. Mala 8°. Brojevi 30—35. Cijena je brojevima 30—33 1.20, a 34 2.60 RM. Herder & Co, Freiburg im Breisgau.

30. Augustinus, Die Hochzeit zu Kana, aus den Predigten über das Evangelium nach Johannes übersetzt, eingeleitet und durch erläuternde Hinweise erklärt von Josef Maria Nielen. — 31. Vinzenz von Paul, Gespräche über das Leben und die Tugenden der ersten Barmherzigen Schwestern. Herausgegeben und übertragen von Karl Schmidhüs. — 32. Die Martyrerakten des zweiten Jahrhunderts. Übertragen und eingeleitet von Hugo Rahner. — 33. Johann Adam Möhler, Kirche und Geschichte. Herausgegeben und eingeleitet von Bernhardt Hanssler. — 34. Ich glaube an die Auferstehung des Fleisches. Väterzeugnisse aus den ersten christlichen Jahrhunderten. Ausgewählt, erklärt und eingeleitet von Dr. Josef Maria Nielen.